

Obrana legitimacy Urbana VI. v traktátu Johanneše Braclise z roku 1379

Vít Hlinka

Tento článek byl zpracován v rámci projektu IGA_CMTF_2017_002 *Ekumenický rozměr liturgických a kanonickoprávních norem v kontextu církevních dějin*.

1. Volba Urbana VI. a začátek velkého schizmatu

Když se po rozbřesku 27. března roku 1378 v ulicích Říma rozšířila zpráva, že během uplynulé noci naposledy vydechl papež Řehoř XI., četné obyvatelstvo pohltila kdysi tolik důvěrná atmosféra očekávání. O nástupci zemřelého papeže mělo po dlouhých pětasedmdesáti letech rozhodnout konkláve kardinálů opět ve Věčném městě. Z celkového počtu dvaceti tří kardinálů jich v samotném Městě, či jeho blízkém okolí, přebývalo šestnáct.

Jedenáct francouzských kardinálů (mezi nimi Robert Ženevský, budoucí Klemeňt VII.), z nichž sedm tvořilo tzv. limousinskou frakci,¹ jeden Španěl Pedro de Luna (budoucí Benedikt XIII.), a čtyři kardinálové italské. Složení sboru tedy naznačovalo, že zvolený nástupce bude jako v minulosti odpovídat spíše zájmům francouzské koruny.²

¹ Limousinskou frakci tvořila část francouzských kardinálů usilující o zvolení kandidáta z Limoges.

² Popis událostí v Římě po smrti Řehoře XI., volby Urbana VI. a průběhu až do září 1378 zde syntetizují především na základě ULLMANN, Walter, *The Origins of the Great Schism*, London, 1948, s. 22–25; PŘEROVSKÝ, Oldřich, *L'elezione di Urbano VI e l'insorgere dello scisma d'Occidente*, Roma, 1960, 233 s.; DYKMANS, Marc, *Du conclave d'Urbain VI au grand schisme*, in: Archivum Historiae Pontificiae sv. 13/1975, Roma, s. 217–264; DYKMANS, Marc, *La troisième élection du pape Urbain VI*, in: Archivum Historiae Pontificiae sv. 15/1977, Roma, s. 217–264; GUILLEMAIN, Bernard, *Cardinaux et société curiale aux origines de la double élection de 1378*, in: *Genèse et débuts du Grand Schisme d'occident*, Paris, 1980, s. 19–30; ALBERIGO, Giuseppe, *Chiesa conciliare*, Brescia, 1981, s. 18–32; SCHIMMELPFENNIG, Bernhard, *Il Papato*, Antichità,

Následujících devět dnů naplnily obřady spojené s pohřbením Řehoře XI. a přípravy na konkláve. V průběhu těchto dnů tak měli obyvatelé Říma nejednu příležitost, aby kardinálům dali na srozuměnou, že zaběhnutý styl francouzských papežů zvolených v Avignonu neodpovídá zdejším obecným představám.³ Ve středu 7. dubna kardinálové po nešporách vstupovali do konkláve v Apoštolském paláci. Doprovázel je mnohatisícový dav, který provolával: „Romano lo volemo, o almanco italiano“, tedy: „chceme Římana, či alespoň Itala“.⁴ Během nočních hodin početné skupiny obcházely palác a dožadovaly se italského papeže. Někteří volili mírná doporučení, jiní hrozili francouzským kardinálům, že budou zabiti a roztrháni na kusy, pokud se nepodřídí přání lidu.

Ráno 8. dubna se kardinálové sešli v kapli sv. Mikuláše. Odrecitovali *officium*, zúčastnili se první mše *de Spiritu Sancto*, již následovala mše druhá. Ihned po ní zahájil kardinál Corsini konkláve svou řečí, aby se mohlo přikročit k volbě. Náměstí před bazilikou bylo ale zaplněno davem, v němž nechyběli lidé se zbraněmi, dožadující se italského papeže. Hluk doléhající okny z náměstí měl být natolik silný, že kardinál Corsini svou promluvu raději přerušil.

Po krátké poradě kardinálové Corsini a d' Aigrefeuille sdělili shromážděnému zástupu, že do konce dne budou mít papeže Římana, či alespoň Itala. Relativní klid, který následoval, tak umožnil postup v hlasování. Corsini, který měl sdělit jméno kandidáta jako první, nominoval římského kardinála Tebaldeschiho. Naopak kardinál Cros, po té, co nejprve zamítl kandidaturu všech italských kardinálů, vyslovil jméno Bartolomea Prignana, arcibiskupa z Bari. Kromě několika výhrad se většina volitelů na tomto kandidátovi shodla a jeho jméno bylo potvrzeno

Medioevo, Rinascimento, Roma, 2006, s. 242–246; ROLLO-KOSTER, Joëlle, IZBICKI, Thomas M., *A Companion to the Great Western Schism (1378–1417)*, Leiden–Boston, 2008, s. 9–65.

³ Na konkláve v dubnu roku 1378 se v této souvislosti vůbec poprvé objevily články, které kardinálům doručili reprezentanti římského lidu, kde sdělovali svůj zájem na volbě papeže pocházejícího z římského, či alespoň italského prostředí. Srov. BAGLIANI, Agostino Paravicini, *Morte e elezione del papa, Norme, riti e conflitti*, Roma, 2013, s. 55. Konkrétní svědectví přímých účastníků s citacemi o preferencích Římanů na přelomu března a dubna uvádějí BRUCKER, Gene A., *Florentine Politics and Society 1343–1378*, Princeton, 1962, s. 355–356; BRANDMÜLLER, Walter, *Zur Frage nach der Gültigkeit der Wahl Urbans VI.*, Quellen und Quellenkritik, in: *Annuaire Historiae Conciliorum sv. 6/1974*, Paderborn, s. 8–9.

⁴ Dle různých svědectví se počet shromážděných pohyboval kolem 20 tisíc. Srov. PŘEROVSKÝ, Oldřich, *L'elezione di Urbano VI e l'insorgere dello scisma d'Occidente*, s. 36; několik zajímavých postřehů doplňuje ROLLO-KOSTER, Joëlle, *Raiding Saint Peter*, Empty Sees, Violence, and the Initiation of the Great Western Schism (1378), Leiden–Boston, 2008, s. 188–220.

zvolením. Nemohlo však dojít k veřejnému oznámení, protože kardinálové ještě neměli Prignanoův souhlas. Je zřejmé, že o barijském arcibiskupovi se vedla diskuse ještě před zahájením konkláve. Prignano představoval kompromisní řešení, neboť jakožto správce papežské kanceláře v Avignonu byl přijatelný pro francouzské kardinály a jakožto Ital zase uspokojoval požadavky italských věřících.

Kolem deváté hodiny dopolední o sobě opět dalo vědět přeplněné náměstí. Dožadování se římského papeže přinutilo kustoda konkláve, biskupa Guillaume de la Voute ke sdělení kardinálům, aby kvůli rostoucímu běsnění davu urychlili hlasování. Následně od kardinálů obdržel list obsahující jména sedmi italských duchovních (mezi nimi i jméno Bartolomea Prignana), aby je co nejrychleji přivedl do konkláve. Za křiku výhrůžek smrti kardinálům, pokud nezvolí Římana, rychle opouštěl Apoštolský palác.

Po obědě kardinálů, kde již spolustolovníky tvořilo i sedm italských duchovních přivedených kustodem, přednesl kardinál Tebaldeschi návrh, aby došlo k potvrzení volby Prignana. Prignano byl potvrzen, u volby však chyběli tři francouzští kardinálové. Zatímco se připravovala ta část volby, v níž měl Prignano vyslovit souhlas se svou nominací, dav venku zachvátila další vlna běsnění. Okny začaly létat kameny. Brána v přízemí byla prolomena a do paláce pronikli Římané. Aby kardinálové získali čas k útěku, poukázali ve strachu na starého římského kardinála Tebaldeschiho. Dav se jej chopil a navzdory protestům, že není papežem, jej oslavoval jako Petrova nástupce. Zbylí kardinálové využili příležitosti a přechali z paláce. Někteří do Andělského hradu, ostatní do svých rezidencí.

Ve čtvrtek 9. dubna odpoledne se ve Vatikánu sešlo 12 kardinálů, kteří završili přerušenu volbu. Povolali Prignana do kaple, kde mu oznámili volbu z minulého dne a dotázali se ho, zda souhlasí. Po jeho schválení zazpívali *Te Deum*, uctili jej a oznámili lidu *gaudium magnum*. Dne 18. dubna kardinál Orsini novému Petrovu náměstkovi Urbanovi VI. vložil na hlavu papežskou tiáru.

Církev tedy měla Urbana VI., který byl navzdory mimořádným okolnostem třikrát zvolen, řádně intronizován a korunován. Kardinálové oznamovali všem mocným evropským panovníkům volbu Urbana, žádali od něho benefícia, podíleli se na funkcích v konzistoři.⁵ Během května ovšem došlo k dramatické proměně

⁵ Zajímavou genezi názorů kardinála de Luny, který brzy po volbě tvrdil, že pro Prignana hlasoval v plné svobodě, dokumentuje SEIDLMEYER, Michael, *Peter de Luna (Benedikt XIII.) und die Entstehung des Großen Abendländischen Schismas*, in: Spanische Forschungen (Gesammelte

vztahu francouzských kardinálů k Urbanovi, přičemž podíl na ochlazení vztahu měl jistě i samotný papež.⁶

V červnu 1378 kardinálové přesídlili do Anagne, odkud mu víceméně demonstrovali vypovězení poslušnosti a jedině, o čem s Urbanem byli ochotni diskutovat, byla právoplatnost jeho volby.⁷ Dne 2. srpna publikovalo dvanáct francouzských kardinálů spolu se španělským kardinálem de Lunou manifest *Sciunt universi Christifideles*, v němž ostrými výpady nazývali Urbana VI. odpadlíkem a uzurpátorem Apoštolského stolce.⁸

Oznamovali, že Urban VI. není právoplatným papežem, neboť jeho volbu museli uskutečnit ve strachu o vlastní životy před násilnými Římany, kteří se dožadovali papeže Římana. Následně museli přesídlit do Anagne, protože kdyby své pochybnosti o volbě předložili v Římě, mohli by být zabiti. Mělo se tedy přistoupit k volbě papeže nového. Dne 5. srpna se v Palestrině setkali italští kardinálové Corsini, Borsano a Orsini s francouzskými kardinály Flandrinem, Malessetem a Robertem Ženevským.⁹

Italští kardinálové s výjimkou starého Tebaldeschiho sdíleli tytéž pochybnosti týkající se volby Urbana, nicméně problém chtěli vyřešit koncilem.¹⁰ Naopak francouzští kardinálové zdůrazňující faktické uprázdnění Apoštolského stolce považovali svolání koncilu za zbytečné a přesídlili do Fondi. Tam pod ochranou hraběte Caetaniho a neapolské královny Jany promýšleli další postup.¹¹

Aufsätze zur Kulturgeschichte Spaniens) sv. 4/1933, Münster, s. 206–247, prourbanovské odpovědi tehdy mladého španělského kardinála vyslancům krále Kastálie uvádí na s. 232–244.

⁶ Kterak kardinálové během května dohledávali ve sbírkách kanonického práva odkazy k možnostem anulace papežské volby, srov. PŘEROVSKÝ, Oldřich, *L'elezione di Urbano VI e l'insorgere dello scisma d'Occidente*, s. 42.

⁷ ALBERIGO, Giuseppe, *Chiesa conciliare*, s. 28–29.

⁸ Text prohlášení otiskl BOULAY, César Egasse du, *Historia Universitatis Parisiensis IV*, Paris, 1668, s. 468–474; k analýze manifestu srov. ULLMANN, Walter, *The Origins of the Great Schism*, s. 69; DYKMANS, Marc, *La troisième élection du pape Urbain VI*, s. 237–239.

⁹ BLIEMETZREIDER, Plazidus Franc, *Die Kardinäle Peter Corsini, Simon de Borsano, Jakob Orsini und der Konzilsgedanke*, in: Studien und Mitteilungen aus dem Benediktinerorden sv. 24/1903, Salzburg, s. 360–377, 625–652.

¹⁰ ALBERIGO, Giuseppe, *Chiesa conciliare*, s. 28–31. Tebaldeschi až do své smrti v září 1378 podporoval Urbana VI. a nesoouhlasil s odbojnými kardinály.

¹¹ K tomu srov. ERMINI, Laura, *Onorato I Caetani, conte di Fondi e lo scisma d'Occidente*, Roma, 1938, 135 s.; LABANDE, René-Edmond, *Rinaldo Orsini, comte de Tagliacozzo († 1394) et les premières guerres suscitées en Italie centrale par le Grand Schisme*, Monaco–Paris, 1939, s. 26–40.

Když pak Urban VI. dne 18. září jmenoval 29 nových kardinálů, rebelující kardinálové se odhodlali k rozhodné akci.¹² Dne 20. září zahájilo dvanáct francouzských kardinálů spolu se Španělem Pedrem Lunou a třemi italskými kardinály ve Fondi vlastní konkláve. Zvolili šestařicetiletého Roberta Ženevského, který přijal jméno Klement VII. Církevní rozkol na stolci Petrova nástupce, který svým trváním až do roku 1417 bolestně poznamenal evropské dějiny, byl zahájen.

2. Rozkol a Čechy

Je známo, že někteří z kardinálů, kteří pobývali v Avignonu, podpořili své kolegy ve Fondi brzy po zářijové volbě. Příklon ke Klementovi VII. deklaroval v listopadu 1378 na shromáždění kléru i král Francie. Jednoznačnou podporu Klementovi sdělovalo Skotsko. Později se ke Klementovi přidali Španělé a Portugalsko. Naproti tomu legitimitu Urbanovi demonstrovala Anglie, většina německých území, skandinávská království, s výjimkou Neapolského království a Sicílie téměř celá Itálie, Uhry, či Polsko.¹³

Jasnou podporu Urbanovi vyjádřil český král a římský císař Karel IV. Než je 29. listopadu 1378 zastihla smrt, věnoval poslední měsíce jednáním s knížaty, aby zabránil rozkolu v říši a zajistil Urbanovi věnost.¹⁴ V Karlově linii pokračoval jeho syn Václav, římský král. Ten za vydatné pomoci Jana z Jenštejna demonstroval podporu Urbanovi během říšského sněmu ve Frankfurtu v lednu a únoru následujícího roku, na němž se objevili i vyslanci francouzského krále usilující získat sympatie

¹² Mezi nimi byl i pražský arcibiskup Jan Očko z Vlašimi, který k titulu obdržel Baziliku dvanácti apoštolů.

¹³ HARVEY, Margaret, *The Case for Urban VI in England to 1390*, in: *Genèse et débuts du Grand Schisme d'occident*, Paris, 1980, s. 541–560; HARVEY, Margaret, *Ecclesia Anglicana, cui Ecclesiastes noster Christus vos prefecit*, The Power of the Crown in the English Church during the Great Schism, in: MEWS, Stuart (ed.), *Religion and National Identity*, Papers Read at the Nineteenth Summer Meeting and the Twentieth Winter Meeting of the Ecclesiastical History Society, Oxford, 1982, s. 229–241; BAPTISTA, César Júlio, *Portugal e o Cisma de Occidente*, Lusitania Sacra č. 1/1956, Lisboa, s. 65–203.

¹⁴ Někteří ze současníků vyjadřovali přesvědčení, že by Karel byl schopen obnovit jednotu v církvi, kdyby ho nezastihla smrt. Srov. SAGAN, Ludolf von, *Tractatus de longaeva scismate*, in: Archiv für österreichische Geschichte sv. 60/1880, Wien, s. 407. Dle Kuneše z Veselé, Klementova hlavního propagátora v Čechách, měl Karel hořce plakat, že nemá žádné zprávy od Klementa VII. Kuneš tvrdil, že kdyby byl Karel naživu ještě rok a půl, uvedl by jistě církve k jednotě. Srov. KROFTA, Kamil (ed.), *Monumenta Vaticana res gestas Bohemicas illustrantia V*, Praha, 1903, s. 14.

pro Klementa VII. Václav a jeho vyjednavací vytvořili 27. února svaz stoupců Urbana VI., který následně podpořili i další představitelé říše.¹⁵

Usilovná politická vyjednávání pro podporu Urbanovy, či Klementovy obedi-
ence doprovázela masivní škála agitačních prostředků, zahrnující vedle kazatelské
činnosti také hojnou právněteologickou traktátovou produkci šířenou zejména
autoritami vyučujícími na evropských univerzitách a duchovními představiteli.
Jedno z prvních takových pojednání z konce roku 1378 vzešlo z intelektuální díl-
ny mistra boloňské university Jana z Legnana.¹⁶ Jeho spis *De fletu ecclesie* se stal
nejen vzorovým spisem pro četné následující obrany pontifika římské obedi-
ence, ale též podnětem pro tvorbu opačně laděných zastánců obedi-
ence avignonské.¹⁷

¹⁵ Srov. tři listiny in: WEIZSÄCKER, Julius, *Deutsche Reichstagsakten unter König Wenzel 1376–1387 I*, München, 1867, s. 232–241. Prohlášení trevírského arcibiskupa Kuneše z Falken-
štejna, mohučského arcibiskupa Ludvíka, kolínského arcibiskupa Fridricha a falckraběte Ruprechta
v opoře svazu stoupců tamtéž, s. 241–243. K tomu SPĚVÁČEK, Jiří, *Václav IV. (1361–1419)*,
Praha, 1986, s. 114–119; problematiku obou papežských obediencí v českých zemích podrobně
vylíčil HOLINKA, Rudolf, *Církevní politika arcibiskupa Jana z Jenštejna za pontifikátu Urbana
VI.*, Bratislava, 1933, 147 s. Dobré shrnutí představuje POLC, V. Jaroslav, *Svatý Jan Nepomucký*,
Praha, 1993, s. 68–83; SUCHÁNEK, Drahomír, DRŠKA, Václav, *Církevní dějiny*, Antika a stře-
dověk, Praha, 2013, s. 343–348. Srov. též nedávnou studii HLEDÍKOVÁ, Zdeňka, *Papežství
vrcholného a pozdního středověku a České království (1198–1417)*, in: ČERNUŠÁK, Tomáš (ed.),
Papežství a české země v tisíciletých dějinách, Praha, 2017, s. 123–131.

¹⁶ WALTHER, Helmuth G., *Canonica sapientia und civilis scientia*, Die Nutzung des aristotelischen
Wissenschaftsbegriffs durch den Kanonisten Johannes von Legnano (1320–1383) im Kampf der
Disziplinen, in: CRAEMER-RUEGENBERG, Ingrid, SPEER, Andreas (eds.), *Scientia und Ars
im Hoch- und Spätmittelalter II*, Berlin–New York, 1994, s. 863–876; PIO, Berardo, *Giovanni da
Legnano, i predicatori e lo scisma d'Occidente*, in: LAMBERTINI, Roberto (ed.), *Praedicatorios-
-Doctores*, Lo Studium generale dei frati Predicatori nella cultura bolognese tra il '200 e il '300,
Firenze, 2008, s. 225–242, kde jsou též zmíněny české souvislosti; GIRGENSOHN, Dieter,
Giovanni da Legnano, in: *Dizionario biografico dei giuristi italiani (XII–XX secolo) I*, Bologna,
2013, s. 1018–1021.

¹⁷ Autoritu Legnana ctil arcibiskup Jan z Jenštejna, který se ve svých spisech na obranu Urbana VI.
boloňského juristy několikrát dovolával. Srov. též korespondenci arcibiskupa s Legnanem
in: LOSERTH, Johannes (ed.), *Urkundliche Beiträge zur Geschichte der hussitischen Bewegung I*,
Codex epistolaris des Erzbischofs von Prag Johann von Jenzenstein, in: Archiv für österreichische
Geschichte sv. 55/1877, Wien, s. 368. Legnanovo *De fletu ecclesie* nově vydal PIO, Berardo (ed.),
De fletu ecclesie, Legnano, 2006, 309 s. Obrany Klementa VII. se i v reakci na Legnana v roce
1380 traktátem ujal např. Vincent Ferrerský. Srov. HODEL, Paul-Bernard (ed.), *Le Tractatus
de moderno ecclesie scismate de saint Vincent Ferrier (1380)*, Fribourg, 2009, 290 s. K hledání
východiska na počátku schismatu cestou koncilu srov. BLIEMETZREIDER, Plazidus Franc,
Le traité de Pierre Bohier, évêque d'Orvieto, sur le Projet de concile général (1379), in: Ques-
tions Ecclésiastiques sv. 2/1909, Lille, s. 47–48; PŘEROVSKÝ, Oldřich, *Pietro Bohier vescovo
riformatore all'inizio dello scisma d'Occidente*, in: Salesianum sv. 28/1966, Torino, s. 495–517,
626–671; ALBERIGO, Giuseppe, *Chiesa conciliare*, s. 32–58; RIGGI, Giovanni de, *I trattati*

Pozadu nezůstalo ani akademické prostředí pražské, kde se obrany Urbana VI. zřejmě jako první ujal učený augustinián z kláštera u sv. Tomáše v Praze Johannes Braclis.¹⁸ Tento muž narozený v Paderbornu, studijně formovaný vedle pražské univerzity též univerzitou v Paříži, společník Konráda z Ebrachu a profesor při pražské katedrále, dokončil 22. dubna 1379 traktát, jehož obsah vystihují počáteční slova „Vymezení otázky, která byla uváděna mezi Urbanem VI. a zavrženými kardinály“ (*Determinacio questionis, que vertebatur inter Urbanum VI. et condemnatos cardinales*), a který věnoval novému arcibiskupovi Janovi z Jenštejna.¹⁹

3. Traktát

Forma Braclisovy obrany právoplatného zvolení Urbana VI. je založena na alegorii biblického příběhu z první knihy Samuelovy (1S 8–10), kde prorok Samuel na žádost izraelského lidu vyvolil Saula králem. Události a činy popisované v této starozákonní knize pražský augustinián velmi zajímavě a ojedinele použil k rozličným poukazům volby Urbana VI., aby vyvrátil argumentaci stoupenců Klementa.

Na začátku traktátu Braclis výše uvedené zájmové frakce kardinálů a aktérů z dubnového konkláve v roce 1378 nejprve pojmenovává zástupným označením, jež pak používá v líčení celého spisu. Frakci limousinských kardinálů přirovnává k Samuelovi a jeho synům, Urbana VI. označuje Saulem, Italy označuje jakožto

del Gelnhausen e dell'Ameilh, Il dibattito sul concilio come soluzione allo scisma d'Occidente, in: *Hispania sacra* sv. 51/1999, Madrid, s. 447–486.

¹⁸ V roce 1385 Braclis odešel z Prahy do Vídně, kde v témže roce zemřel. Podrobnější životopisná data Braclise nejsou známa. Srov. LOHR, Charles, *Medieval Latin Aristotle Commentaries*, in: *Traditio* sv. 26/1970, New York, s. 159; TRÍŠKA, Josef, *Životopisný slovník předhusitské univerzity 1348–1409*, Praha, 1981, s. 224; KADLEC, Jaroslav, *Teologická fakulta*, in: SVATOŠ, Michal (ed.), *Dějiny Univerzity Karlovy I (1347/48–1622)*, Praha, 1995, s. 136, 146, 149, 151, 152; BRINKHUS, Gerd, *Johannes von Brakel*, in: HUERNHEIM, Hildegard von, KOBURGER, Heinrich (eds.), *Die deutsche Literatur des Mittelalters 4*, Berlin–New York, 2010, s. 545–546.

¹⁹ Braclisův traktát je dochován v dvou rukopisech v Národní knihovně České republiky v Praze (NK ČR) pod sign. XIV.C.16, ff. 156r–170v; XIV.D.19, ff. 45r–50v, 52r–60r. Na Braclisův traktát upozornil v roce 1902 Josef Truhlář. Srov. TRUHLÁŘ Josef, *Paběrky z rukopisů Klementinských*, in: *Český časopis historický* sv. 8/1902, Praha, s. 191–194. Po něm na Braclisův spis poukázal SEDLÁK, Jan, *M. Jan Hus*, Praha, 1915, s. 49–50, a zmínil se o něm též HOLINKA, Rudolf, *Církevní politika arcibiskupa Jana z Jenštejna za pontifikátu Urbana VI.*, s. 114. Navzdory znalosti existence traktátu nebyla Braclisova obrana dosud předmětem širší prezentace a analýzy, stejně jako dosud absentuje edice textu. Pro citace z traktátu zde užívám rukopis NK ČR se sign. XIV.C.16, ff. 156r–170v, kde je traktát zapsán ve dvou sloupcích na jednom foliantu (a–b). Překlady latinského textu nejsou věrným překladem, spíše se snaží držet obsahu textu.

tělesně obřezané, francouzské kardinály jakožto tělesně neobřezané, Římany přirovnává ke kmeni Juda, apulijský lid, mezi nímž Urban VI. jakožto arcibiskup působil, ke kmeni Benjamin.²⁰

Ústřední téma je definováno na prvním foliantu, kde se Braclis dotazuje, zda mohl Samuel spolu s obřezaným lidem Saula sesadit a zvolit jiného krále, když před tím byl Saul řádně zvolen, pomazán a korunován, Saul neodmítl jmenování ani se neprovinil žádným pochybením, které by zapříčinilo legitimní důvody pro jeho sesazení.²¹ Důvod k Saulovu, potažmo Urbanovu sesazení, má představovat skutečnost, že volba byla provedena pod nátlakem lidu (*impressio*) dožadujícího se římského či italského papeže. Kardinálové tak volili ve strachu, a aby se vyhnuli nebezpečí smrti.²² Toto tvrzení se v traktátu opakuje častokrát a představuje hlavní argumentaci, vůči níž Johannes Braclis buduje svou obranu.

Problematika je široce analyzována ve 14 *fundamenta*, v nichž prezentuje metodologii, následuje 16 *corollaria*, a několik *conclusiones s rationes*. Argumentace Braclise jsou často doprovázeny biblickými texty. V hojné míře se opírá o výroky křesťanských autorit, kde s ohledem na řádovou příslušnost sice nejčastěji cituje Augustina, ale významné pozornosti se těší též Cyprián, Eusebius z Césareje, Jeroným, Dionýsius, Hugo ze Svatého Viktora či Petr Lombardský. Z pohanských autorů užívá výroků Platóna, Aristotela, Seneky a Valeria Maxima. Frekventované jsou odkazy na sbírky kanonického práva, zejména na Graciánův dekret, Liber Extra či Liber Sextus.

Zpochybnění námitky kardinálů o vynucené a nesvobodné papežské volbě konané ve strachu o vlastní život Braclis zahájil pojednáním o lidské vůli. Nejprve uvedl, že každé rozumové stvoření je primárně obdařeno vůlí, kterou touží a žádá to, co je pro něho dobré a zároveň přirozeně uniká před tím, co se mu jeví jako zlé.²³ Druhý typ vůle představuje konání, kdy se rozumně jednající na základě

²⁰ NK ČR, sign. XIV.C.16, f. 156rb: „[...] per Samuel et eius filios circumcisos carnaliter Ytalic, per tribum Iuda Romani, per incircumcisos carnaliter Gallici, per tribum Benyamin Apuli, per minimam domum de tribu Benyamin domus domini Urbani sexti.“

²¹ Tamtéž, f. 156ra: „An Samuel et populi circumcisi carnaliter numerus electorum Saulis in regem potuisset coniunctim vel divisim prefatum Saulem, dum Saul eleccioni consenserat ac inunctus et coronatus more regio fuerat, nulla culpa iuste degradacionis vel refutacionis ex parte Saulis ymmo nulla causa legitima qualicunque previa et ipso Saule contradicente tamquam non regem iuste, decenter et irreprensibiliter refutasse ac alium regem Israel elegisse.“

²² Např. tamtéž, f. 158rb, 158vb, 159ra.

²³ Tamtéž, f. 156ra.

svobodné volby rozhoduje, zda bude volit, jednat nebo se rozhodne pro opomenutí určitého jednání, činu.²⁴ Třetí typ vůle do značné míry souvisí s druhým typem, kdy se rozumně jednajícím rozhoduje k určitému jednání. Čin, či opomenutí činu není přímo závislé na rozumně jednajícím, ale na okolnostech, jež jednání nebo opomenutí jednání nařídí.

Pro názornost Braclis uvedl příklad ze Skutků apoštolů, kdy apoštola Pavla a posádku na lodi zastihla na moři silná bouře, takže byli donuceni vyhodit náklad (Sk 28). Akt vyhození nákladu nebyl primárně aktem jejich svobodné vůle, ale bouřkou vynucený a nařízený čin, aby si zachránili život. První vůle náleží zákonu těla, druhá zákonu mysli. Tyto dva zákony mezi sebou soupeří.²⁵ K popisu vůle třetího způsobu Braclis doplnil, že se její význam také může týkat případu, kdy něčí vůle označuje slovo pronesené na základě vůle, ovšem slovo pronesené lživě. Jako když někdo říká, že chce přísahat, aby neztratil život, ačkoliv ani netouží, ani nechce na základě rozhodnutí volby přísahat. Právě do pojednání o vůli třetího typu týkajícího se vůle podmíněné a podmíněného rozhodování Braclis koncentruje své uvažování o papežské volbě, jež měla být ovlivněna – podmíněna nátlakem křičícího a vyhrožujícího davu.

S oporou tvrzení sv. Augustina, že „žádný zlý duch nemůže překonat ducha obrněného ctností“, či knihy Sírachovcovy (Sír 15, 14), podle níž Bůh „sám na počátku stvořil člověka a ponechal mu možnost vlastního rozhodování“, Braclis jednoznačně směřuje k vyzdvižení hodnoty svobodné volby u rozumové bytosti.²⁶ Její význam podtrhl syntézou výroků několika autorit a zdůraznil, že žádná síla, žádné pokušení, dokonce ani Bůh nemůže lidskou vůli zahnat od její počestnosti a že ani Bůh nepřipustí, aby bylo do svobodné volby vloženo násilí.²⁷

V této souvislosti prezentoval situaci během konkláve, kde byli kardinálové pod *impressio* lidu dožadujícího se římského, či alespoň italského papeže a kdy se zvažovali určití kandidáti na papežský stolec.²⁸ Braclis ve snaze oslabit výroky o volbě konané pod nátlakem upozornil, že pokud shromážděný lid, či jednotlivý člověk (označený jako Petr) *imprimi* – činil nátlak u jednoho či více volitelů, aby

²⁴ Tamtéž, f. 156va.

²⁵ Tamtéž, f. 157ra.

²⁶ Tamtéž, ff. 157rb–157va.

²⁷ Tamtéž, f. 157vb.

²⁸ O tom zejména v sedmém fundamentu. Srov. tamtéž, ff. 158rb–159rb.

zvolili určitou osobu (označenou jako Pavel), vládcem, králem nebo duchovním, tehdy je zapotřebí, aby byl uvedený kandidát nejdříve, pokud jde o okolnosti a čas, oněm *impressores* představen, tedy aby jim byl znám.²⁹

A totéž se týká představení dané osoby volitelům, přičemž násilný způsob nabízení osoby není vyloučen. S ohledem na dřívější pojednání o vůli pak Braclis nepovažuje *impressio*, nátlak při volbě za ryze negativní faktor, neboť jak podotkl, „aktivita a její přijímání – pasivita, je ve stvoření jedno hnutí“ neboli „totéž je hnutí, jímž je Pavel prosazován a jímž jsou volitel či volitelé upomínáni“. Zakončeno slovy římského Valeria Maxima: „Jakékoli nařízení je považováno za přijatelnější pro toho, kdo jej vydává, než pro toho, kdo jej přijímá.“³⁰

Jak bylo řečeno výše, pražský obránce Urbana VI. svou argumentaci do značné míry založil na biblickém příběhu z první knihy Samuelovy. Braclis zdůraznil četné paralely mezi starozákonními událostmi a vlastní dobou. Samuelova kniha popisuje, kterak izraelský lid žádal proroka Samuela, aby mu vyvolil krále, neboť „ty jsi už starý a tvoji synové nechodí tvou cestou“ (1S 8, 5).

Usilovné dožadování izraelského lidu je pochopitelně možné vztáhnout na situaci dubnového konkláve v roce 1378, kdy Římané činili *impressio* na kardinály. Uvedená biblická pasáž je v traktátu několikrát citovaná, přičemž okraj foliantu u slova *populus* – lid, doprovází poznámka *id est Ytalici*, označení *filiu Samuel* pak *id est Lemovicensi*.³¹ Tím se má sdělit, že nadvláda limousinských kardinálů či obecně způsob řízení církve mimo území Itálie již nebyl chtěný, resp. že „zestárl“, a proto se lid usilovně dožadoval svého duchovního panovníka.

Papež Urban VI., narozený v Neapoli, barijský arcibiskup, nenáležící do kardinálského kolegia, a jako takový nepředstavující nejpřednějšího kandidáta, nyní odpovídal biblickému popisu Saula pocházejícího z nejmenšího kmene Benjamin.

²⁹ Tamtéž, f. 158vb–159ra: „Si populus congregatus vel homo singularis et signatus, videlicet Petrus, imprimatur uni electori vel pluribus ut eligat vel eligant Paulum in presidentem regentem vel prelatum tunc oportet, quod dictus Paulus previe causaliter vel temporaliter aliquo modo determinato note reluceat et resplendeat in impressoribus vel impressore et ab eodem impressore vel ab eisdem impressoribus per discretum et proprium seu adequatum signum primitus causaliter vel temporaliter idem Paulus exprimitur. Sicque eodem motu vel alio precipue violento necessitate et coactivo, dictis electoribus vel electori fixius imprimatur [...] quia semper accio et passio in creaturis sunt unus motus. Igitur [159ra] idem motus est adequate, quo Paulus exprimitur per impressorem vel impressores et quo monetur et caracterizatur vel figuratur seu disponitur elector aut electores.“

³⁰ Tamtéž, f. 159ra.

³¹ Např. tamtéž, f. 160 rb, 165ra.

Vždyť Saul se po svém pomazání Samuelem, následným zvolením losem a před samotným prohlášením za krále skrýval, takže musel být přiveden, podobně jako Urban byl přiveden do konkláve.

Citovaný biblický text následně znovu doprovází postranní komentář, kde je u jména Saul odkaz na Urbana.³² Braclis v traktátu opakuje skutečnost, že jako byl Saul třikrát pomazán, byl i Urban třikrát zvolen.³³ Samuel Saula, tedy Urbana VI., jmenoval izraelským králem před lidem Izraele, veřejně jej ustanovil jakožto pomazaného Páně a i samotný Samuel může být Saulem, izraelským králem souzen. A musí se jako nepochybnému věřit, že svatý prorok Samuel nepomazal ani sebe, ani neslibil, že bude sám pomazán. Samuel se svými pomazanými uskutečnil volbu Saula shodně, pravdivě, slovy a vnějšími skutky, nikoli předstíráním a lží.³⁴

Urbanův původ umožnil ještě další tvrzení proti nárážkám na *impressio* během konkláve. Urban VI., dříve Bartolomeo Prignano z Neapole a následný arcibiskup v Bari, nebyl ani Říman, ani nenáležel k limousinské frakci kardinálů. To je důkaz, že se kardinálové nenechali natolik ovlivnit hlasem ulice.³⁵ Byl zvolen jako kompromisní kandidát po zralé úvaze. Jeho volba nebyla výsledkem nátlaku, ale péče kardinálů o církev, když chtěli zvolit nejlepšího kandidáta.³⁶

Ve čtrnáctém fundamentu Braclis přišel s tématem, které je do značné míry svorníkem četných linií vinoucích se traktátem. Popisuje vztah, který se utváří v souvislosti s volbou nejvyššího pontifika a jehož důsledky se vztahují i na ty, kteří papeže zvolili, tedy kardinály. Totiž, že mezi nejvyšším pontifikem a církví se uzavírá, či bylo v čase volby uzavřeno, jisté duchovní manželství.³⁷ V tomto

³² Tamtéž, f. 165vb: „Credendum fore, quod cum Saulis electores inter se [166ra] carnaliter circumcisos et de tribu Iuda habuerint. Si non intendissent et voluissent eligere circumcismus carnaliter [...] tunc utique non extra se innocentem hominem populo simpliciter ignotum ambitionem detestatem et tempore electionis se occultatem sicut Saul [...] de tribu Benyamin minima de Gabaa civitate natum.“

³³ Tamtéž, f. 162va, 168va.

³⁴ Tamtéž, ff. 162rb–162va.

³⁵ Tamtéž, f. 165va: „Credendum fore, quod electores Saulis utiliter attenderunt, si ipsi non circumcismus carnaliter populis circumcisis prefecissent in regem multa scandala, multa spretis, multa pericula, et multe rebelliones inter caput et suum corpus politicum succrevissent.“

³⁶ Tamtéž, f. 167rb: „Sic credendum videtur, quod electores Saul principaliter accederint tribus Benyamin ac Ierosolym benyaminitarum gratum testimonium Saul benyaminicam non ob furentis populi metum mendose, sed ob utilitatis regni firmamentum et augmentum amorose in regem.“

³⁷ Tamtéž, f. 162ra–162rb: „Inter regem et summum pontificem synagoge vel ecclesie moderne ac inter ipsam ecclesiam vel ecclesiam modernam contrahitur vel contractum est aut sint matrimonium quoddam spirituale tempore electionis.“

svazku nejvyšší velekněz slíbil Bohu a církvi věrnost a oddanost.³⁸ Braclis tento slib definuje jako „dosvědčení spontánního závazku, které se má dít vůči Bohu a tomu, co Bohu náleží“.³⁹ Neboli, pokračuje autor, „ve všeobecném souhlasu zvoleného velekněze, nebo volitelů tohoto velekněze, se děje dosvědčení spontánního závazku Bohu a toho, co Bohu náleží“. A jak řekl apoštol Pavel v listě Římanům, „neboť veškerá moc je od Boha, takže i současné vlády jsou od Boha. Kdo se protíví vládě, protíví se Bohu.“ Volitelé tedy slíbili poslušnost a podřízenost jak zvolenému Božimu služebníkov, tak i samotnému Bohu.⁴⁰

Aniž by Braclis konkrétně rozepisoval neposlušnost kardinálů vůči zvolenému pontifikovi, vrátil se k tématu slibu ještě jednou v *Prima ratio principalis*, kde uvedl několik biblických textů vypovídajících o splnění slibu. Jejich poselství vystihuje Braclisem citovaná pasáž z páté knihy Mojžíšovy (Dt 23, 22): „Když se Hospodinu, svému Bohu, zavážeš slibem, neotálej ho splnit, neboť Hospodin, tvůj Bůh, to bude určitě od tebe vyžadovat a byl by na tobě hřích.“⁴¹

Pražský profesor tak poukazoval na dvojí skutečnost. Jednak na vážné provinění kardinálů, když svou novou volbou Klementa VII. v září 1378 popřeli slib daný Bohu při dubnové volbě Urbana VI. A zároveň na legitimitu Urbana VI., který svůj závazek církvi plní. O něco dále pak, v návaznosti na vyprávění Valeria Maxima o potrestání římských vojáků, kteří neplnili povinnosti na ochranu republiky, Braclis upozornil, že Saul – Urban, navzdory nátlaku během konkláve nemohl rezignovat ze svého úřadu: byl přeci zvolen, a rezignace by znamenala odmítnutí splnit povinnost.⁴²

Obdobnou strukturu líčení představuje i Braclisovo zamítnutí důvodu o neplatnosti Urbanovy volby kvůli strachu kardinálů. Na základě několika biblických veršů Braclis nejprve vyvodil, že strach je projevem hříšnosti.⁴³ V závěru pak

³⁸ Tamtéž, f. 162rb: „Constat autem, quod in contractu dicti rex vel summus pontifex Deo et ecclesie vel synagoge promittit aut promisit fidelitatem et dilectionem.“

³⁹ Tamtéž, f. 162ra: „Votum est testificatio quedam promissionis spontanee, que Deo et hiis, que Dei sunt proprie fieri debet.“

⁴⁰ Tamtéž, f. 162rb: „In omni consensu regis electioni vel summi pontificis vel regis fieret testificatio promissionis spontanee Deo et de hiis, que Dei sunt.“

⁴¹ Tamtéž, f. 162vb.

⁴² Tamtéž, f. 166rb: „Saul non debebat hanc electionem per impressionem celebratam nec nullam nec nephandum reputare, nec eam iam per consensum per se acceptatam resignare.“ Podobně také pasáž tamtéž, f. 160va.

⁴³ Tamtéž, f. 163vb. Jedná se např. o Mdr 17, 10: „Neřest se totiž sama usvědčuje ze zbabělosti; tuší vždy něco zlého, protože má zlé svědomí.“ Dále pak Ž 14 a 15; Př 28, 1.

slovy apoštola (Žd 12, 3–4) dotyčně vybědl k následování Kristova příkladu: „Myšlete na to, co všechno on musel snést od hříšníků, abyste neochabovali a neklesali na duchu. Ještě jste v zápase s hříchem nemuseli prolít svou krev.“⁴⁴

Tato pasáž ústí do působivého líčení o křesťanském království, kde je na základě symbolických významů nebeských těles, kovů a zvíře zdůvodněna existence židovství, křesťanství a islámu a proč nejvyšší pontifik sídlí v Římě, jenž je městem slunce. Papež je oděn do rudého pláště, neboť je znamením, že celý hoří ohněm, vše činí z lásky a nechybí mu ochota k mučednictví. Je tím, který představuje Krista, jehož oděv je slovy Izajáše obarven jako šat od šlapání ve vinné kádi (Iz 63, 3). Proto je věřeno o kardinálech – knížatech a oporách církve, jejichž pokrývky hlav jsou rudé, že k nápodobě Ježíše Krista mají být připraveni položit i svůj život.

Augustiniánský obránce posuzující situaci nyní již z perspektivy po volbě vzdoropapeže Klementa mohl opět dokumentovat několik závažných provinění kardinálů. Jestliže volbu Urbana VI. učinili pouze ze strachu před lidem, pak rozhodně nejsou oněmi základnami církve, ale odpovídají nelichotivému biblickému popisu o zbabělých plných neřesti a nečistého svědomí. Jejich třikrát opakovaná volba Urbana VI. by pak byla obrovským oklamáním lidu. Braclis v odvolávce na Augustina zdůraznil, že nynější volitelé papeže měli spíše „podstoupit všechny útrapy, než souhlasit se zlem“.⁴⁵ A k jejich falešnému slovu dodává: „Proti takovému marnému slovu ať vědí, že ten, který se před Bohem a před lidmi poskrvrňuje tolika lžemi, stává se nikoli Božím mučedníkem, ale spíše vyznavačem ďáblovým.“⁴⁶

4. Závěr

Braclis si byl dobře vědom, že volba Urbana VI. obsahovala četné problematické prvky. Jak bylo patrné, mnohé z nich se snažil ospravedlnit interpretacemi pasáží z Písma svatého, u jiných poukazyval na autoritativní texty sbírek kanonického práva. V této souvislosti lze uvést, kterak při poukazu na nátlak činěný na kardinály, aby volbu vykonali rychle, Braclis zdůraznil dekret *Ubi periculum*. Ten několika

⁴⁴ Tamtéž, f. 164ra.

⁴⁵ Tamtéž, f. 164va: „Sicut et nunc electores summi pontificis pocius omnia mala pene tollerare, quoniam malo culpe consentire debuerunt sicut dicit Augustinus.“

⁴⁶ Tamtéž, f. 164vb: „Et contra tale vanum verbum noscant, quod pocius dyaboli, quoniam Dei martir aut confessor efficitur, qui tot coram Deo et hominibus mendaciis deturpatur.“

opatřeními nutí kardinály v konkláve, aby volbu papeže neprotahovali.⁴⁷ V návaznosti na opakované tvrzení, že Urban VI. byl celkově třikrát zvolen, Braclis upozornil, že dubnová volba papeže odpovídala požadavku dvouřetinové většiny hlasů pro právoplatnost volby dle dekretu *Licet de vitanda*.⁴⁸ Na případné další pochybnosti Braclis užil známou právní zásadu „*dubia in meliorem partem interpretari debent*“ z páté knihy Řehořovy *Liber Extra*, které věnoval celý dvanáctý fundament.⁴⁹

V uvedené studii mohly být pochopitelně prezentovány pouze některé obsahové a významové aspekty traktátu. Další linie představuje například jeho srovnání se soudobými domácími a evropskými texty, což by pomohlo spis augustiniánského autora přesněji zařadit. Zajímavé je rovněž Braclisovo užití apokalyptického slovníku, které se nejeví být pouze literárním prostředkem ke zdůraznění argumentace. Rád bych proto některou z příštích studií věnoval právě uvedeným problémům.

Resumé

Článek na základě rukopisného studia představuje dosud nevydaný traktát Johannese Braclise z roku 1379, který je jednou z prvních apologií týkajících se legitimacy papeže Urbana VI. (1378–1389) v českém prostředí. Ve svém traktátu Johannes Braclis reagoval na námitky vznášené táborem kardinálů, kteří později téhož roku 1378 (v září) zvolili papežem Klementa VII. Braclis svou argumentaci založil na alegorii biblického příběhu o volbě krále Saula prorokem Samuelem, interpretoval další biblické texty, využil spisy křesťanských i pohanských autorů a citoval mnohá ustanovení soudobého kanonického práva.

Summary

Defence of the Legitimacy of Urban VI in the Treatise of Johannes Braclis from 1379

The article introduces, on the basis of manuscript research, an unpublished treatise of Johannes Braclis from 1379, which is one of the first apologetic documents concerning the legitimacy of Pope Urban VI (1378–1389) in the Bohemian setting. In his treatise, Johannes

⁴⁷ Braclis tamtéž, f. 164vb, uvádí: „Ob quod eligendum citius in ecclesia moderna summum pontificem cardinales artantur per inclusionem, per ciborum diminutionem, per serviciorum subtractionum etc., Extra, c. lib. VI., Ubi periculum.“

⁴⁸ Tamtéž, f. 162vb: „Si papa nunc eligitur per omnes cardinales vel solum duplam partem cardinalium [...], quia non est aliqua alia forma ex necessitate servandum in electione pape sicut dicit Innocentis, Extra, De electione, super cap. Licet.“

⁴⁹ Tamtéž, f. 161ra.

Braclis responded to the objections raised by the Cardinals who, in September of the same year, 1378, elected Pope Clement VII. Braclis based his argumentation on the allegory of the biblical story of the election of King Saul by the Prophet Samuel while also interpreting other biblical texts, using the writings of Christian and pagan authors and quoting many provisions of contemporary canon law.

Zusammenfassung

Verteidigung der Legitimität des Urbans VI. im Traktat von Johannes Braclis aus dem Jahre 1379

Auf der Grundlage des Studiums der Handschrift stellt der Artikel den bis jetzt noch nicht erschienenen Traktat von Johannes Braclis aus dem Jahre 1379 dar, der zu den ersten Apologien der Legitimität des Papstes Urban VI. (1378–1389) im böhmischen Milieu zählt. In seinem Traktat reagierte Johannes Braclis auf die Einwände des Kardinalkollegiums, das auch im Jahre 1378, aber später, im September, den Papst Clemens VII. gewählt hatte. Braclis baute seine Argumentation auf der allegorischen biblischen Geschichte über die Wahl des Sauls zum König durch Prophet Samuel, interpretierte weitere biblische Texte, berücksichtigte die Schriften der christlichen als auch heidnischen Autoren und führte manche Bestimmungen des damaligen kanonischen Rechts an.

Riassunto

La difesa di legittimità del Urbano VI nel trattato del Johannes Braclis del 1379

Sulla base dell'analisi del manoscritto, l'articolo presenta il trattato finora inedito del Johannes Braclise del 1379 che è una delle prime apologie riguardanti la legittimità del Papa Urbano VI (1378–1389) sul territorio ceco. Nel suo trattato Johannes Braclis reagì ad obiezioni sollevate da cardinali che ebbero eletto il Papa Clemente VII nel 1378. Braclis fondò la sua argomentazione sull'alegoria del racconto biblico sulla elezione del re Saul dal profeta Samuele, interpretò altri testi biblici approfittando dei scritti d'autori cristiani e pagani e citando molte norme del diritto canonico di allora.

Klíčová slova: velké papežské schizma 1378–1417, středověké papežství, Urban VI., Johannes Braclis, apologie, Saul, Samuel, kanonické právo

Keywords: Great Schism 1378–1417, medieval papacy, Urban VI, Johannes Braclis, apology, Saul, Samuel, canon law

Autor

Mgr. Vít Hlinka, Th.D., studoval teologii a filozofii na Univerzitě Palackého v Olomouci a absolvoval postgraduální studium praktické teologie se zaměřením na církevní dějiny na Cyrilometodějské teologické fakultě téže univerzity. Následně studoval dějiny umění a církevní dějiny na Papežské gregoriánské univerzitě v Římě. Nyní působí jako odborný asistent na Katedře církevních dějin a církevního práva Cyrilometodějské teologické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Specializuje se na apokalyptická hnutí ve středověku, husitství a dějiny Moravy 13. až 15. století.

Mgr. Vít Hlinka, Th.D., studied theology and philosophy at the Palacký University in Olomouc and graduated from a postgraduate programme of practical theology with a focus on church history at the Sts. Cyril and Methodius School of Theology of the same university. He then studied the history of art and church history at the Pontifical Gregorian University in Rome. He is now a senior lecturer in the Department of Church History and Church Law at the Sts. Cyril and Methodius School of Theology of the Palacký University in Olomouc. He specializes in the apocalyptic movements in the Middle Ages, the Hussites and the history of Moravia from the 13th to the 15th century.

Mgr. Vít Hlinka, Th.D., studierte Theologie und Philosophie an der Palacký-Universität in Olmütz und absolvierte Postgradualstudium der praktischen Theologie mit der Spezialisierung auf Kirchengeschichte an der Kyrill- und Methodischen theologischen Fakultät derselben Universität. Demnächst studierte er Kunst- und Kirchengeschichte an der Päpstlichen Universität Gregoriana in Rom. Zurzeit ist er als wissenschaftlicher Mitarbeiter am Lehrstuhl für Kirchengeschichte und Kirchenrecht an der Kyrill- und Methodischen theologischen Fakultät der Palacký-Universität in Olmütz tätig. Er spezialisiert sich auf apokalyptische Bewegungen im Mittelalter, Hussitentum und die Geschichte des Mährens vom 13. bis zum 15. Jahrhundert.

Mgr. Vít Hlinka, Th.D., ha studiato teologia e filosofia alla Università Palacký di Olomouc e si è laureato in teologia pratica con riguardo alla storia di diritto (al livello di ricerca) presso la Facoltà di Teologia dei Ss. Cirillo e Metodio della medesima Università, proseguendo gli studi della storia dell'arte e della Chiesa alla Pontificia Università Gregoriana a Roma. Attualmente insegna da assistente specializzato alla Cattedra della storia della Chiesa e del diritto canonico della Facoltà di Teologia dei Ss. Cirillo e Metodio della Università Palacký di Olomouc. Si specializza ai movimenti apocalittici medioevali, l'ussitismo e la storia di Moravia tra '400 e '600.

Mgr. Vít Hlinka, Th.D.

Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrilometodějská teologická fakulta
Katedra církevních dějin a církevního práva
Univerzitní 22
771 11 Olomouc
e-mail: vit.hlinka@upol.cz